

Rapport

Rapport over een klacht over het Ministerie van Infrastructuur en Milieu te Den Haag.

Datum: 17 oktober 2012

Rapportnummer: 2012/167

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Ministerie van Infrastructuur en Milieu onvoldoende voorlichting heeft verstrekt aan consumenten en leveranciers over de afschaffing van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed per 14 februari 2011. Hierdoor wordt volgens verzoeker soms de verwijderingsbijdrage ook na die datum nog geïnd.

Bevindingen en beoordeling

I Bevindingen

Algemeen

1. Voor 14 februari 2011 werd de verwijderingsbijdrage voor televisietoestellen, dvd-spelers en dergelijke (het zogenaamde bruingoed) als aparte post doorberekend aan de consument. Deze bijdrage kwam boven op de aankoopprijs van het product en was terug te vinden op de factuur.
 2. Op 14 februari 2011 is de verwijderingsbijdrage voor bruingoed afgeschaft. Producenten en importeurs zijn verantwoordelijk voor het afvalbeheer van bruingoed. De producent of groothandel is vrij om te bepalen of deze kosten worden doorberekend aan de consument. Als dat gebeurt, dienen de kosten voor de verwerking van het gekochte apparaat in de aankoopprijs van het product te zijn verwerkt.
 3. Verzoeker heeft eind 2011 een televisietoestel en een blu ray-speler gekocht. Op de factuur werd een apart bedrag in rekening gebracht voor de verwijderingsbijdrage voor bruingoed.
 4. Verzoeker wilde weten wat er met de ten onrechte geïncasseerde verwijderings-bijdrage(n) was gebeurd. Hij legde deze vraag voor via de website www.milieucentraal.nl maar daar kreeg hij geen antwoord op zijn vraag. Vervolgens heeft hij zich gewend tot Postbus 51, de informatiedienst van de Rijksoverheid. Postbus 51 liet hem weten dat de verwijderingsbijdrage per 14 februari 2011 is afgeschaft en dat de bijdrage voor deze producten nu wordt verwerkt in de prijs. Voor meer informatie kon hij terecht op de websites www.producenten-verantwoordelijkheid.nl en www.milieucentraal.nl.
- Door milieucentraal werd verzoeker meegedeeld dat vanaf 1 december 2011 de informatiebalie is gesloten en er geen vragen via de e-mail of telefoon kunnen worden gesteld.
5. Omdat verzoeker niet tevreden was met deze reactie heeft hij contact met de Nationale ombudsman opgenomen. De Nationale ombudsman heeft zijn klacht op 3 februari 2012 ter

interventie voorgelegd aan de minister van Infrastructuur en Milieu.

6. Op 16 februari 2012 ontving verzoeker een reactie van het ministerie. Deze reactie luidt als volgt:

"Het is sinds 14 februari 2011 verboden om een (voor de koper zichtbare) verwijderingsbijdrage te heffen op televisies, dvd-spelers en ander 'bruingoed'. De detaillisten die deze bijdrage toch in rekening brengen aan klanten houden dit bedrag in eigen zak of geven dit door aan de groothandel dan wel importeur/producent. Ergens in de verkoopketen blijft dit geld hangen.

Voor 13 februari 2011 gingen de verwijderingsbijdragen van de detaillist naar de groothandel of naar de producent/importeur. Deze droeg de verwijderingsbijdrage af aan de Stichting Wecycle.

De Stichting Wecycle is een collectief van de producenten en importeurs dat een organisatie heeft opgezet voor inzameling en verwerking van afgedankte apparaten namens de importeurs en producenten.

Wecycle heeft aan haar leden en deelnemers in januari en februari 2011 bekend gemaakt dat de verwijderingsbijdrage voor deze apparaten niet meer is toegestaan. Er wordt nu dus ook geen bijdrage voor apparaten geheven door deze organisatie.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) ziet er namens het ministerie op toe dat er geen onwettige verwijderingsbijdragen worden geïncasseerd. Als u wilt dat er handhavend wordt opgetreden tegen een door u genoemde detaillist, kunt u aangifte doen bij het Meldpunt en Informatiecentrum (MIC) van de ILT."

7. Op 26 maart 2012 heeft verzoeker de Nationale ombudsman laten weten dat hij ook over deze reactie niet tevreden was en vroeg hij de Nationale ombudsman zijn klacht verder in behandeling te nemen en daarbij te kijken naar het algemeen belang. Op 7 mei 2012 liet de Nationale ombudsman verzoeker weten zijn klacht in onderzoek te nemen.

Visie verzoeker

1. Verzoeker heeft in december 2011 een televisietoestel en blu-ray speler gekocht. Bij betaling bleek dat er kosten voor de verwijderingsbijdrage voor bruingoed in rekening werden gebracht. Verzoeker is het hier niet mee eens, immers per 14 februari 2011 was deze verwijderingsbijdrage afgeschaft.

2. Uit navraag door verzoeker bij de verkoper bleek dat deze niet op de hoogte was van de afschaffing van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed. Een andere verkoper vertelde verzoeker dat hij de verwijderingsbijdrage nog in rekening brengt omdat de groothandel dat bij hem ook doet.

3. Verzoeker vraagt zich af wat er met de (onterecht) geïncasseerde verwijderings-bijdrage gebeurt. Hij stelde deze vraag via de websites van milieucentraal en Postbus 51.

4. Verzoeker is van mening dat door de slechte informatieverstrekking door de overheid, de verwijderingsbijdrage nog steeds wordt geïncasseerd waardoor burgers onrecht betalen. Verzoeker vraagt zich af hoe de overheid in deze situatie hiertegen optreedt.

Reactie minister

1. Er zijn verschillende partijen geweest die voorlichting hebben gegeven over het afschaffen van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed vanaf 14 februari 2011. In de Regeling beheer elektr(on)ische apparatuur is de producentenverantwoordelijkheid geregeld. Hierdoor zijn de importeurs en producenten verantwoordelijk voor de organisatie van het afvalbeheer van afgedankte apparatuur. Het feit dat er sprake is van producentenverantwoordelijkheid, maakt dat het bedrijfsleven volgens de minister primair ook verantwoordelijkheid draagt voor het geven van voorlichting over de door hen gekozen wijze van financiering.

Via hun uitvoeringsorganisatie NVMP (tegenwoordig Wecycle) is in december 2010 een brief verzonden naar de 642 deelnemers. Dat zijn producenten en importeurs van witgoed en bruingoed. Verder zijn detaillisten geïnformeerd via de nieuwsbrief van brancheorganisatie Uneto-VNI, de website van Wecycle en de informatiekant Wecycle Recycle Report die naar 17.000 adressen is verzonden (retail, scholen en installateurs).

Aanvullend daarop geven ook de overheid en andere organisaties voorlichting over het afschaffen van de verwijderingsbijdrage. Consumenten hebben immers vragen hierover en zullen dan bij de overheid aankloppen.

De overheid heeft alle wet- en regelgeving toegankelijk gemaakt via de website van de overheid, www.rijksoverheid.nl. Zo kan iedereen op eenvoudige wijze meer informatie achterhalen over de regels omtrent de zichtbare verwijderingsbijdrage. Ook wordt via de website van de rijksoverheid gericht voorlichting gegeven via vragen en antwoorden (www.rijksoverheid/onderwerpen/afval/vraag-en-antwoord.nl) waarbij de vraag luidt: 'Moet ik een verwijderingsbijdrage betalen voor lampen en kleine huishoudelijke apparaten?'. Agentschap NL voert een aantal taken uit voor het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, waaronder het beantwoorden van (telefonische) vragen via de helpdesk over de afvalstoffenregeling. Ook wordt een internetsite beheerd waar uitleg wordt gegeven.

De website van Agentschap NL heeft geen specifieke paragraaf over de afschaffing van de verwijderingsbijdrage. Wel is deze informatie te halen uit de op de website gepubliceerde tekst van de Regeling beheer elektr(on)ische apparatuur (artikel 11 en de toelichting daarop).

2. Bij de afschaffing van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed is het de bedoeling dat de consument op indirecte wijze de kosten van het afvalbeheer van het door hem of haar gekochte apparaat betaalt. Dit doet recht aan het principe 'de vervuiler betaalt'.

Tot 14 februari 2011 mocht men een zichtbare verwijderingsbijdrage heffen. Vanaf die datum zal de producent de kosten van het afvalbeheer op een andere wijze doorberekenen aan de consument en de kosten in de verkoopprijs (onzichtbaar) verrekenen. Dit is gebaseerd op een Europese richtlijn voor afvalbeheer van apparatuur.

3. Omdat er sprake is van producentenverantwoordelijkheid zijn de importeurs en producenten verantwoordelijk voor de organisatie van het afvalbeheer van de apparatuur waarbij ook (recyclings)doelstellingen zijn opgenomen. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de financiering hiervan. Het is aan de producenten en importeurs zelf om te bepalen of zij deze kosten doorberekenen aan de consument.

Er wordt door de overheid niet gecontroleerd of de onzichtbaar geïncasseerde bijdrage wordt besteed aan de verwerking. Wel wordt toezicht gehouden op de naleving van de verplichting dat de producenten het afvalbeheer moeten organiseren en financieren zoals dat is vastgelegd in de Regeling beheer elektr(on)ische apparatuur.

Met alle producentenorganisaties is afgesproken dat zij op vrijwillige basis hun financiële jaarstukken op internet plaatsen zodat iedereen toegang heeft tot deze gegevens. Deze gegevens zijn terug te vinden op de website www.producenten-verantwoordelijkheid.nl.

4. Als een consument na 14 februari 2011 een zichtbare verwijderingsbijdrage voor bruingoed betaalt, betaalt hij teveel. In de prijs van het gekochte apparaat zijn al (onzichtbaar) de kosten verwerkt voor het afvalbeheer van dat apparaat.

De inning van een verwijderingsbijdrage is onwettig indien kosten voor het afvalbeheer (zoals de verwijderingsbijdrage) afzonderlijk worden getoond aan de koper. Dat is het geval als er een apart bedrag wordt genoemd op een factuur of kassabon.

5. De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de betreffende wet- en regelgeving. Wanneer een burger een concrete melding doet over zichtbare inning van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed, wordt door de ILT actie ondernomen.

Er zijn momenteel geen handhavingsacties die uit eigen beweging zijn opgezet door de ILT omdat er geen signalen zijn dat deze regelgeving op grote schaal wordt overtreden.

Bij een geconstateerde overtreding kan de ILT bestuursrechtelijk of strafrechtelijk optreden. Bijvoorbeeld door middel van last onder dwangsom of het opmaken van een proces-verbaal. Op basis van het proces-verbaal kan de officier van justitie besluiten tot vervolging over te gaan.

II Beoordeling

De Nationale ombudsman toetst in dit rapport aan het vereiste van goede informatieverstrekking. Dit vereiste houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger daarom vraagt, maar ook uit zichzelf.

De overheid is servicegericht en verstrekt informatie zodat burgers niet alleen weten welke wetten en maatregelen er wijzigen maar ook dat burgers weten wat zij kunnen ondernemen om ervoor te zorgen dat deze juist worden toegepast.

De Nationale ombudsman is het met de minister eens dat het geen primaire taak van de overheid (in dit geval het Ministerie van Infrastructuur en Milieu) is om voorlichting te geven over de afschaffing van de verwijderingsbijdrage voor bruingoed gezien de producentenverantwoordelijkheid. Maar omdat het gaat om regelgeving van de overheid moet informatie ook duidelijk en makkelijk terug te vinden zijn via de informatiekanaal van de overheid. Het is logisch dat burgers/consumenten met vragen of klachten hierover contact met de overheid opnemen.

Gebleken is dat de informatieverstrekking over het afschaffen van de verwijderings-bijdrage door de overheid niet uitgebreid is. Wel wordt er door de overheid via internet doorverwezen naar organisaties die meer informatie verstrekken. Alhoewel dit geen overheidsinstanties zijn is er over dit onderwerp aldus genoeg algemene informatie te vinden.

Verder is gebleken dat het lastig is om bij de overheid informatie te vinden over wat een burger kan ondernemen als er onwettig een verwijderingsbijdrage wordt geïnd. Uit de reactie die verzoeker van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu op zijn klacht hierover heeft ontvangen, blijkt dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) als taak heeft om handhavend op te treden in gevallen waarin wet- en regelgeving op het gebied van milieu wordt overtreden. Dit is hem niet verteld door de voorlichtingsdienst van de rijksoverheid waar hij in eerste instantie contact mee had opgenomen (voorheen Postbus 51). Ook is hierover niets op de website van de rijksoverheid te vinden.

Op de website van de ILT is geen informatie te vinden over verwijderingsbijdragen. Wel kan men melding doen van overtredingen betreffende de onderwerpen transport en leefomgeving, zoals milieu. Verwijderingsbijdragen staan daarbij niet expliciet vermeld.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de overheid via goede links op het internet aan een deel van de informatiebehoefte wel voldoet, maar niet ten aanzien van meldingen van overtredingen. De overheid, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu voorop, schendt het vereiste van goede informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman is daarom van mening dat de minister de voorlichting over wat een burger kan ondernemen bij de inning van onwettige verwijderingsbijdrage kan verbeteren.

Dit mede gezien het feit dat in 2013 ook de zichtbare verwijderingsbijdrage voor groot witgoed, zoals wasmachines, zal worden afgeschaft en de kans dus bestaat dat meer mensen met dit onderwerp te maken krijgen.

De Nationale ombudsman ziet in het voorgaande aanleiding om aan dit rapport een aanbeveling te verbinden.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu te Den Haag is gegrond, wegens strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de minister van Infrastructuur en Milieu in overweging ervoor te zorgen dat er duidelijke informatie op de website van de rijksoverheid komt te staan over wat een burger kan ondernemen tegen de inning van onwettige verwijderingsbijdragen.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

Regeling beheer elektrische en elektronische apparatuur

Artikel 11

1.De producent draagt zorg voor de financiering van het beheer van afgedankte, door hem geproduceerde elektrische en elektronische apparatuur van particuliere huishoudens, voor zover het apparatuur betreft die na 13 augustus 2005 op de markt is gebracht.

2.De producent die op de markt aanwezig is op het moment waarop de kosten ontstaan van het beheer van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur van particuliere huishoudens welke apparatuur voor 13 augustus 2005 op de markt zijn gebracht, draagt zorg voor de financiering van het beheer van die afgedankte apparatuur naar evenredigheid van zijn marktaandeel op het moment waarop de kosten van het afvalbeheer ontstaan.

3. De in het eerste en tweede lid genoemde zorg voor financiering begint bij de afgifte op de in artikel 3 bedoelde plaats alsmede bij de in artikel 4 genoemde distributeur.

4. Bij het op de markt brengen van elektrische en elektronische apparatuur als bedoeld in het eerste lid stelt de producent een waarborg waaruit blijkt dat het beheer van die apparatuur, wanneer die wordt afgedankt, zal worden gefinancierd overeenkomstig het eerste lid.

5. De in het vierde lid bedoelde waarborg kan de vorm hebben van een recycleverzekering, geblokkeerde bankrekening of deelneming van de producent aan passende financiële regelingen voor de financiering van het beheer van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

6. De kosten van het afvalbeheer, bedoeld in het eerste lid, worden bij de verkoop van nieuwe producten niet afzonderlijk getoond aan de kopers.

7. De kosten van het afvalbeheer, bedoeld in het tweede lid, kunnen bij de verkoop van nieuwe producten afzonderlijk worden getoond aan de kopers, voor zover de getoonde kosten de reële kosten niet overstijgen.

8. Het zevende lid geldt voor de elektrische en elektronische apparatuur, genoemd in bijlage IA bij richtlijn nr. 2002/96, onder categorie 1, tot 13 februari 2013 en voor de elektrische en elektronische apparatuur, genoemd onder categorieën 2 tot en met 10 van die bijlage, tot 13 februari 2011.